

Γνωμοδότηση Επιστημονικής Επιτροπής
για την Ειδική Ζώνη Διατήρησης «Επισκοπή Μωρού Νερού-CY400005»,
βάσει του άρθρου 15 των περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής
Νόμων του 2003 έως 2015

Ο γενικός στόχος της οδηγίας για τους Οικοτόπους 92/43/ΕΟΚ και κατά συνέπεια και της εθνικής νομοθεσίας (Ν.153(Ι)/2003) είναι η διατήρηση ή /και αποκατάσταση της ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης των οικοτόπων και των ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος. Οι οικοτόποι και τα είδη όπως αυτά αναφέρονται στα Παραρτήματα της Οδηγίας προστατεύονται με τον καθορισμό των ειδικών ζωνών διατήρησης (ΕΖΔ) όπως αυτές καθορίζονται στους καταλόγους που συνθέτουν το οικολογικό δίκτυο Natura 2000 για να παρέχεται προστασία στους πιο ευάλωτους από αυτούς.

Τόσο οι πρόνοιες της Ευρωπαϊκής όσο και της εθνικής νομοθεσίας επιβάλλουν συλλογική υποχρέωση στο Κράτος Μέλος (ΚΜ- Κύπρος) για διατήρηση των οικοτόπων και των ειδών και των ενδαιτημάτων τους στο δίκτυο Natura 2000 σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης.

Οι στόχοι διατήρησης αφορούν τον καθορισμό ευνοϊκών συνθηκών, σύμφωνα με τις οικολογικές απαιτήσεις για συγκεκριμένους οικοτόπους και είδη στον εκάστοτε τόπο. Η διατήρηση οικοτόπων και ειδών εντός των περιοχών του Δικτύου Natura 2000 σε ικανοποιητική κατάσταση θα συμβάλει στη συνολική διατήρηση σε εθνικό επίπεδο.

Η ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης ενός οικοτόπου επιτυγχάνεται όταν:

- περιοχή της φυσικής κατανομής του και οι εκτάσεις που περιέχει μένουν σταθερές ή αυξάνονται και
- η δομή και οι ειδικές λειτουργίες που απαιτούνται για την μακροπρόθεσμη συντήρησή του υφίστανται και είναι δυνατόν να συνεχίσουν να υφίστανται κατά το προβλεπτό μέλλον και
- η κατάσταση της διατήρησης των χαρακτηριστικών ειδών είναι ικανοποιητική

Η ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης ενός είδους επιτυγχάνεται όταν:

- από τα δεδομένα (σχετικά με την πορεία των πληθυσμών του οικείου είδους) φαίνεται ότι το είδος αυτό εξακολουθεί και μπορεί να εξακολουθεί μακροπρόθεσμα να αποτελεί ένα ζωτικό στοιχείο των φυσικών οικοτόπων στους οποίους ανήκει και
- η περιοχή της φυσικής κατανομής του είδους αυτού δεν φθίνει ούτε υπάρχει κίνδυνος να μειωθεί κατά το προβλεπτό μέλλον και
- υπάρχει και θα συνεχίσει πιθανόν να υπάρχει ένας οικότοπος σε επαρκή έκταση ώστε οι πληθυσμοί του να διατηρηθούν μακροπρόθεσμα.

1. Γενικά

Καθορισμός Ειδικής Ζώνης Διατήρησης (ΕΖΔ)

Ως Ειδική Ζώνη Διατήρησης (ΕΖΔ), ορίζεται ο Τόπος Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ) που εγκρίθηκε με την Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με αριθμό 2008/335/ΕΚ και η οποία προτάθηκε δυνάμει του άρθρου 11 των περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμων του 2003 έως 2015.

Η ΕΖΔ «Επισκοπή Μωρού Νερού-CY400005» υπάγεται διοικητικά στην Επαρχία Πάφου και αποτελεί μέρος του ποταμού Έζουσας.

Η οικολογική αξία της ΕΖΔ έγκειται στο ποτάμιο και παραποτάμιο οικοσύστημα και στους φυσικούς τύπους οικοτόπων, καθώς και ειδών άγριας ζωής.

2. Αντικείμενα Προστασίας της ΕΖΔ

Τύποι οικοτόπων που υφίστανται στην ΕΖΔ και είδη που περιλαμβάνονται στο παράρτημα II της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, καθώς και αξιολόγηση του τύπου ως προς αυτά:

Φυσικός Οικότοπος / Είδος	Κατάσταση Διατήρησης στην ΕΖΔ
3290 - «Ποταμοί της Μεσογείου με περιοδική ροή»	ΜΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ
5420 - «Φρύγανα της Ανατολικής Μεσογείου (<i>Cisto-Micromerietea</i>)»	ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ
6220 - «Ξηροφυτικοί λειμώνες της Μεσογείου με αγρωστώδη και μονοετή (<i>Thero-Brachypodietea</i>)»	ΜΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ
92A0 - «Παρόχθια δάση με <i>Salix alba</i> »	ΜΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ
92C0 - «Παρόχθια δάση ανατολικής πλατάνου (<i>Platanion orientalis</i>)»	ΜΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ
92D0 - «Παραποτάμιοι θαμνώνες (<i>Nerio-Tamaricetea</i>)	ΜΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ
9320 - «Αείφυλλοι-σκληρόφυλλοι θαμνώνες (<i>Ceratonio-Rhamnion</i>)»	ΜΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ
93A0 - «Δασικές συστάδες της <i>Quercus infectoria</i> »	ΜΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ
9540 - «Δάση τραχεία πεύκης (<i>Pinus brutia</i>)»	ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ
6199 - <i>Euplagia quadripunctaria</i>	ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ
4002 - <i>Rousettus aegyptiacus</i>	ΤΡΟΦΟΛΗΨΙΑ

3. Οικολογικές Απαιτήσεις, Στόχοι Διατήρησης και Μέτρα Διαχείρισης για τα αντικείμενα προστασίας της ΕΖΔ

Για την ΕΖΔ «Επισκοπή Μωρού Νερού-CY4000005» θα ισχύουν οι πρόνοιες των Σχεδίων Δράσης που θα καθοριστούν στον πλαίσιο του έργου LIFE IP Physis και αφορούν τους συγκεκριμένους οικοτόπους και είδη, καθώς και οι πρόνοιες (μέτρα) του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ 2020-2027).

Σημ.: Το σύνολο των μέτρων που προτείνονται συμβάλλουν στην υλοποίηση όλων των στόχων διατήρησης που καταγράφονται στους πιο κάτω πίνακες, σύμφωνα με τις οικολογικές απαιτήσεις του εκάστοτε οικοτόπου και είδους της ΕΖΔ.

ΟΙΚΟΤΟΠΟΙ

3290 - Ποταμοί της Μεσογείου με περιοδική ροή

Χαρακτηριστικά	Στόχοι	Μέτρα	Σημειώσεις
Έκταση οικοτόπου	Διευκρίνιση παρουσίας, κατανομής και έκτασης του οικοτόπου	Επιβεβαίωση παρουσίας (έρευνα) Προστασία της υδρομορφολογικής κατάστασης του ποταμού ή και αποκατάσταση της Έλεγχος απειλών /πίεσεων όπως επεμβάσεις στην κοίτη του ποταμού και απώλεια οικοτόπου	Ο οικοτόπος δεν έχει καταγραφεί κατά τις λεπτομερείς χαρτογραφήσεις του 2021-2022. Θα πρέπει να διερευνηθεί περαιτέρω η παρουσία του οικοτόπου εντός της ΕΖΔ. Ενδέχεται να υπάρχει σύγχυση με τις κοινότητες του οικοτόπου 6420 (Μεσογειακοί λειμώνες με υψηλά χόρτα και βούρλα), οι οποίες επίσης εντάσσονται στην κλάση <i>Molinio-Arrhenatheretea</i> .
Κατανομή οικοτόπου (υποδεικνύει παρουσία του οικοτόπου)	Βελτίωση της εξάπλωσης του οικοτόπου στην ΕΖΔ	Επιβεβαίωση παρουσίας (έρευνα)	Ο οικοτόπος εμφανίζεται σποραδικά στον ποταμό με θέσεις με μόνιμη ή και διαλείπουσα ροή
Σύνθεση/Δομή βλάστησης: τυπικά είδη	Βελτίωση τυπικών ειδών	Έλεγχος ή και απομάκρυνση της ανταγωνιστικής βλάστησης και χωροκατακτητικών ξένων ειδών (ΞΧΕ) από το ποτάμιο οικοσύστημα	Τα τυπικά είδη που συνθέτουν τον οικοτόπο χρειάζονται σταθερές υδατικές συνθήκες (ροή νερού).
Λειτουργία οικοτόπου	Βελτίωση φυσικών διεργασιών	Προστασία της υδρομορφολογικής κατάστασης του ποταμού ή και αποκατάσταση της	Η λειτουργία του οικοτόπου βασίζεται στην φυσικότητα των υδατορεμάτων και των τυπικών ειδών

5420 - Φρύγανα της Ανατολικής Μεσογείου (Cisto-Micromerietea)

Χαρακτηριστικά	Στόχοι	Μέτρα	Σημειώσεις
Έκταση οικοτόπου	Διατήρηση έκτασης- 70-80 ha	Διατήρηση διάκενων Διατήρηση ελεγχόμενης βόσκησης	
Κατανομή οικοτόπου (υποδεικνύει παρουσία του οικοτόπου)	Διατήρηση της εξάπλωσης του οικοτόπου στην ΕΖΔ	Διατήρηση διάκενων Διατήρηση ελεγχόμενης βόσκησης Έλεγχος εκχερσώσεων	Τα φρύγανα απαντούν σε χέρσα, άγονη γη στους λόφους της Κοιλιάδας
Σύνθεση/Δομή βλάστησης: τυπικά είδη	Διατήρηση της δομής του οικοτόπου	Διατήρηση διάκενων Έλεγχος εκχερσώσεων	Τα φρύγανα είναι σχηματισμοί χαμηλών, ημισφαιρικών θάμνων και φύονται σε φτωχά εδάφη
Λειτουργία οικοτόπου	Διατήρηση φυσικών διεργασιών	Αποκατάσταση /διατήρηση διακέων και ελεγχόμενη διατάραξη (π.χ. βόσκηση)	Ο οικοτόπος απαντά σε γαίες με διατάραξη, διάκενα ή και βόσκηση

6220* – Ξηροφυτικοί λειμώνες της Μεσογείου με αγρωστώδη και μονοετή (Thero-Brachypodietea)

Χαρακτηριστικά	Στόχοι	Μέτρα	Σημειώσεις
Έκταση οικοτόπου	Διατήρηση και αύξηση της έκτασης του οικοτόπου – 3-5 ha	Αποκατάσταση οικοτόπου- απομάκρυνση ανταγωνιστικής βλάστησης, ή και βλάστησης διαδοχής Διατήρηση των διάκενων και ελαφριάς μορφής διατάραξη	Τα λιβάδια αυτά θεωρούνται πρόδρομη βλάστηση της διαδοχής των σκληρόφυλλων Μεσογειακών θαμνώνων των <i>Quercetea ilicis</i> .
Κατανομή οικοτόπου (υποδεικνύει παρουσία του οικοτόπου)	Βελτίωση εξάπλωσης του οικοτόπου στην ΕΖΔ	Απομάκρυνση της ανταγωνιστικής βλάστησης Διατήρηση των διάκενων και ελαφριάς μορφής διατάραξη Διατήρηση εκτατικής βόσκησης	Εξαπλώνονται σε όλη την Κύπρο, σε ανοίγματα θαμνώνων και δασών και εποικίζουν γυμνές ή καμένες εκτάσεις και χαρακτηρίζονται συνήθως από μεγάλο αριθμό ειδών
Σύνθεση/Δομή βλάστησης: τυπικά είδη	Βελτίωση της δομής του οικοτόπου	Απομάκρυνση της ανταγωνιστικής βλάστησης και βλάστηση διαδοχής Διατήρηση των διάκενων και ελαφριάς μορφής διατάραξη Διατήρηση βόσκησης	
Λειτουργία οικοτόπου	Βελτίωση λειτουργιών του οικοτόπου (φυσικών διεργασιών)	Διαχείριση της βλάστησης διαδοχής και διατήρηση διάκενων Διατήρηση ελεγχόμενης βόσκησης	Ο οικοτόπος εμφανίζεται σε διαταραγμένη γη και κυρίως όπου υπάρχει βόσκηση

92A0 – Παρόχθια δάση με *Salix alba*

Χαρακτηριστικά	Στόχοι	Μέτρα	Σημειώσεις
----------------	--------	-------	------------

Έκταση οικοτόπου	Διατήρηση και αύξηση της έκτασης του οικοτόπου – 10-12 ha	Προστασία και διατήρηση της υδρομορφολογικής κατάστασης του ποταμού ή και αποκατάσταση της	Η <i>Salix alba</i> (ιτιά) έχει ευρεία εξάπλωση στην Κύπρο και εμφανίζεται στις όχθες ποταμών.
Κατανομή οικοτόπου (υποδεικνύει παρουσία του οικοτόπου)	Βελτίωση εξάπλωσης του οικοτόπου στην ΕΖΔ	Έλεγχος απειλών /πιέσεων όπως επεμβάσεις στην κοίτη του ποταμού και απώλεια οικοτόπου Διατήρηση της υδρομορφολογικής κατάστασης του ποταμού Έλεγχος μηχανικών επεμβάσεων και έργων εντός της κοίτης ή και στις όχθες του ποταμού	Ο οικότοπος στην ΕΖΔ απαντά κατά μήκος του ποταμού και εξαρτάται από τις υδατικές συνθήκες Ο οικότοπος εμφανίζεται σποραδικά στην κοίτη του ποταμού και στις παρυφές που κατακλύζονται με νερό
Σύνθεση/Δομή βλάστησης: τυπικά είδη	Βελτίωση της δομής του οικοτόπου	Διατήρηση της υδρομορφολογικής κατάστασης του ποταμού Έλεγχος ή και απομάκρυνση της ανταγωνιστικής βλάστησης και χωροκατακτητικών ξένων ειδών (ΞΧΕ) από το ποτάμιο οικοσύστημα Αποκατάσταση οικοτόπου με φύτευση τυπικών ειδών	Το χαρακτηριστικό και κυρίαρχο είδος είναι η <i>Salix alba</i> . Τα χαρακτηριστικά είδη θα πρέπει να έχουν δείκτη υγρασίας Ellenberg 7 έως 8 ή μεγαλύτερο και αναμένεται να συμπίπτουν σε μεγάλο βαθμό με εκείνα του οικοτόπου 92C0. Η κάλυψη του ορόφου των δένδρων σε αντιπροσωπευτικά δάση είναι τουλάχιστον 50 %. Το ύψος της <i>Salix alba</i> συνήθως δεν ξεπερνά τα 10 m.
Λειτουργία οικοτόπου	Βελτιώσει των λειτουργιών του οικοτόπου (φυσικών διεργασιών)	Έλεγχος ή και απομάκρυνση της ανταγωνιστικής βλάστησης και των χωροκατακτητικών ξένων ειδών (ΧΞΕ). Διατήρηση της φυσικότητας του ποταμού, της οικολογικής ροής, καθώς και της υδρομορφολογικής κατάστασης του ποταμού	Ο οικότοπος εξαρτάται από τη στάθμη του υπεδάφιου νερού, ενώ για τη διατήρηση του είναι σημαντική η περιοδική κατάκλιση από το νερό.

92C0 – Δάση ανατολικής πλάτανου (*Platanion orientalis*)

Χαρακτηριστικά	Στόχοι	Μέτρα	Σημειώσεις
Έκταση οικοτόπου	Διατήρηση και αύξηση της έκτασης του οικοτόπου – 28-32 ha	Βελτίωση της υδρομορφολογικής κατάστασης του ποταμού ή και αποκατάσταση της Έλεγχος απειλών /πιέσεων όπως επεμβάσεις στην κοίτη του ποταμού και απώλεια οικοτόπου	Τα δάση <i>Platanus orientalis</i> (πλατάνι) αποτελούν τον συχνότερο τύπο παρόχθιου δάσους στην Κύπρο με ευρεία εξάπλωση.
Κατανομή οικοτόπου (υποδεικνύει παρουσία του οικοτόπου)	Βελτίωση εξάπλωσης οικοτόπου στην ΕΖΔ	Βελτίωση της υδρομορφολογικής κατάστασης του ποταμού Έλεγχος μηχανικών επεμβάσεων και έργων	Ο οικότοπος εξαπλώνεται κατά μήκος του ποταμού και της παρόχθιας ζώνης της ΕΖΔ

		εντός της κοίτης ή και στις όχθες του ποταμού	
Σύνθεση/Δομή βλάστησης: τυπικά είδη	Βελτίωση της δομής του οικοτόπου	Διατήρηση της υδρομορφολογικής κατάστασης του ποταμού Έλεγχος ή και απομάκρυνση της ανταγωνιστικής βλάστησης ΧΞΕ από το ποτάμιο οικοσύστημα Αποκατάσταση οικοτόπου με φύτευση τυπικών ειδών	Ο τύπος οικοτόπου περιλαμβάνει ποτάμια δάση, με κυρίαρχο το είδος <i>Platanus orientalis</i> .
Λειτουργία οικοτόπου	Βελτίωση των λειτουργιών του οικοτόπου (φυσικών διεργασιών)	Έλεγχος ή και απομάκρυνση της ανταγωνιστικής βλάστησης και ΧΞΕ. Διατήρηση της φυσικότητας του ποταμού, της οικολογικής ροής, καθώς και της υδρομορφολογικής κατάστασης του ποταμού	Ο οικοτόπος αποικίζει ελαφρώς σταθεροποιημένες αποθέσεις ποταμών και αναπτύσσεται σε τμήματα της παρόχθιας ζώνης των ποταμών που κατακλύζονται αλλά διατηρούν υγρασία μέχρι το καλοκαίρι.

92D0 - Παραποτάμιες στοές και συστάδες (*Nerio-Tamaricetea*) του Νότου

Χαρακτηριστικά	Στόχοι	Μέτρα	Σημειώσεις
Έκταση οικοτόπου	Διατήρηση και αύξηση της έκτασης του οικοτόπου – 30-35 ha	Προστασία της υδρομορφολογικής κατάστασης του ποταμού ή και αποκατάσταση της Έλεγχος απειλών /πιέσεων όπως επεμβάσεις στην κοίτη του ποταμού και απώλεια οικοτόπου	Οι παρόχθιοι θαμνώνες που εντάσσονται στην κλάση <i>Nerio-Tamaricetea</i> αναπτύσσονται σε κοίτες και όχθες ποταμών με περιοδική ή ακόμα και περιστασιακή ροή που χαρακτηρίζονται από μεγάλες περιόδους ξηρασίας (μικρός όγκος ροής νερού), σε ρηχά αλουβιακά εδάφη, συχνά σε πετρώδεις θέσεις.
Κατανομή οικοτόπου (υποδεικνύει παρουσία του οικοτόπου)	Βελτίωση εξάπλωσης του οικοτόπου στην ΕΖΔ	Προστασία της υδρομορφολογικής κατάστασης του ποταμού Έλεγχος μηχανικών επεμβάσεων και έργων εντός της κοίτης ή και στις όχθες του ποταμού	Οι θαμνώνες αυτοί χαρακτηρίζουν την υγροτοπική βλάστηση ξηρών ή και ημι-ερημικών κλιμάτων και αναπτύσσονται σε γλυκό, υφάλμυρο ή και αλμυρό νερό.
Σύνθεση/Δομή βλάστησης: τυπικά είδη	Βελτίωση της δομής του οικοτόπου	Έλεγχος ή και απομάκρυνση της ανταγωνιστικής βλάστησης και ΧΞΕ από το ποτάμιο οικοσύστημα Αποκατάσταση οικοτόπου με φυτεύσεις τυπικών ειδών	
Λειτουργία οικοτόπου	Βελτίωση των λειτουργιών του οικοτόπου (φυσικών διεργασιών)	Έλεγχος ή και απομάκρυνση της ανταγωνιστικής βλάστησης και ΧΞΕ.	Ο τύπος οικοτόπου απαντά σε υπόστρωμα που είναι αμμοπηλώδες ή αργιλλοαμμώδες συχνά αλατούχο και προέρχεται από

		Διατήρηση της φυσικότητας του ποταμού, καθώς και της υδρομορφολογικής κατάστασης του	αλλουβιακές ποτάμιες ή λιμναίες αποθέσεις. Δεν εξαρτώνται από μόνιμη παρουσία νερού
--	--	--	--

9320 – Αείφυλλοι-σκληρόφυλλοι θαμνώνες (*Cerantonio-Rhamnion*)

Χαρακτηριστικά	Στόχοι	Μέτρα	Σημειώσεις
Έκταση οικοτόπου	Διατήρηση και αύξηση της έκτασης του οικοτόπου 7-12 ha	Έλεγχος δραστηριοτήτων που δύναται να μειώνουν τον οικοτόπο όπως εκχερσώσεις, αποψίλωση για γεωργικούς σκοπούς και χωροθέτηση αναπτύξεων.	
Κατανομή οικοτόπου (υποδεικνύει παρουσία του οικοτόπου)	Βελτίωση εξάπλωσης του οικοτόπου στην ΕΖΔ	Έλεγχος εκχερσώσεων, αλλαγής χρήσης γης και χωροθέτηση αναπτύξεων. Πρώθηση μέτρων Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ 2020-2027) για διατήρηση του οικοτόπου και χρήση καθορισμένων γεωργικών πρακτικών	
Σύνθεση/Δομή βλάστησης	Βελτίωση της δομής του οικοτόπου	Έλεγχος ανταγωνιστικής βλάστησης ή και βλάστησης διαδοχής	Χαρακτηριστικά είδη του οικοτόπου είναι οι θάμνοι της αείφυλλης σκληρόφυλλης βλάστησης της Θερμο-Μεσογειακής ζώνης (<i>Quercetea ilicis</i> : <i>Pistacio lentisci</i> - <i>Rhamnetaalia alaterni</i>)
Λειτουργία οικοτόπου	Βελτίωση των λειτουργιών του οικοτόπου (φυσικών διεργασιών)	Έλεγχος εκχερσώσεων και χωροθέτηση αναπτύξεων.	

93A0 – Δασικές συστάδες της *Quercus infectoria*

Χαρακτηριστικά	Στόχοι	Μέτρα	Σημειώσεις
Έκταση οικοτόπου	Εξακρίβωση έκτασης	Χαρτογράφηση/Έρευνα Προστασία μεμονωμένων ατόμων ή και συστάδων Δρυός Αποφυγή εκχέρσωσης ή και αποκοπής δέντρων δρυός	Απαιτείται λεπτομερής χαρτογράφηση του οικοτόπου για να εκτιμηθεί με ακρίβεια η έκταση του
Κατανομή οικοτόπου (υποδεικνύει παρουσία του οικοτόπου)	Βελτίωση εξάπλωσης του οικοτόπου στην ΕΖΔ	Προστασία μεμονωμένων ατόμων ή και συστάδων δρυός Αποφυγή εκχέρσωσης και αποκοπής	Ο οικοτόπος απαντά σε εγκαταλελειμμένες γεωργικές γαίες και σε όχθες ρεμάτων και θέσεις με βαθιά εδάφη
Σύνθεση/Δομή βλάστησης: τυπικά είδη	Βελτίωση της δομής του οικοτόπου	Ενίσχυση οικοτόπου ή και διεργασίες φυσικής αναγέννησης	
Λειτουργία οικοτόπου	Βελτίωση των λειτουργιών του οικοτόπου (φυσικών	Προστασία ενδιαιτήματος	

9540 - Δάση τραχείας πεύκης (*Pinus brutia*)

Χαρακτηριστικά	Στόχοι	Μέτρα	Σημειώσεις
Έκταση οικοτόπου	Διατήρηση έκτασης στην ΕΖΔ – 3 - 5 ha	Προστασία από πυρκαγιές Προστασία από επιβλαβείς οργανισμούς και δασοκομικοί χειρισμοί	
Κατανομή οικοτόπου (υποδεικνύει παρουσία του οικοτόπου)	Διατήρηση εξάπλωσης του οικοτόπου στην ΕΖΔ	Προστασία από πυρκαγιές Προστασία από επιβλαβείς οργανισμούς και δασοκομικοί χειρισμοί	
Σύνθεση/Δομή βλάστησης: τυπικά είδη	Διατήρηση τυπικών ειδών κα τυπικών ειδών υπο-ορόφου	Προστασία από πυρκαγιές Προστασία από επιβλαβείς οργανισμούς και δασοκομικοί χειρισμοί	Το χαρακτηριστικό είδος είναι η <i>Pinus brutia</i> . Ο υπο-όροφος στα χαμηλότερα υψόμετρα χαρακτηρίζεται από θάμνους της Θερμο-Μεσογειακής ζώνης
Λειτουργία οικοτόπου	Διατήρηση φυσικών διεργασιών	Προστασία από πυρκαγιές Προστασία από επιβλαβείς οργανισμούς και δασοκομικοί χειρισμοί	Τα δάση αναπτύσσονται κυρίως σε αβαθή εδάφη.

ΕΙΔΗ

6199 – *Euplagia quadripunctaria*

Χαρακτηριστικά	Στόχοι	Μέτρα	Σημειώσεις
Πληθυσμός & Κατανομή του είδους	Διατήρηση πληθυσμού	Καταγραφή πληθυσμού (έρευνα) Διατήρηση περιοχών σύζευξης και ωοτοκίας	Το είδος απαντά σε παραποτάμια οικοσυστήματα
Πρόσβαση σε κατάλληλο ενδιαίτημα /βιότοπο	Διατήρηση ποτάμιου οικοσυστήματος και κυρίως βιοτόπων με βλάστηση και νερό	Διατήρηση ποτάμιου οικοσυστήματος και κυρίως βιοτόπων με βλάστηση και νερό Διατήρηση βλάστησης και υδάτινου στοιχείου	Τυπικό ενδιαίτημα του είδους είναι τα πλατάνια και σκλήθρα, καθώς και βράχια κοντά σε νερό

4002 – *Rousettus aegyptiacus*

Χαρακτηριστικά	Στόχοι	Μέτρα	Σημειώσεις
Κατάσταση ενδιαίτηματος Πρόσβαση σε κατάλληλο ενδιαίτημα /βιότοπο	Διατήρηση ποικιλότητας αγροτεμαχίων	Διατήρηση ή και ενίσχυση αγροτεμαχίων και κυρίως καλλιεργειών με οπωροφόρα δέντρα Εφαρμογή μέτρων ΠΑΑ 2020-2027 για προώθηση καλλιεργειών ή και ενίσχυση /επιαναφορά οπωροφόρων δέντρων, καθώς και προώθηση μέτρων για	Η Κύπρος αποτελεί τη μοναδική ευρωπαϊκή χώρα που φιλοξενεί πληθυσμούς του είδους αυτού, που είναι γνωστό και σαν φρουτονυχτερίδα, και γι' αυτό κατατάσσεται στα πιο σημαντικά είδη της κυπριακής και κατ' επέκταση της

		αποζημίωση για απώλεια εισοδήματος σε περίπτωση καταστροφών στη σοδειά από το είδος	ευρωπαϊκής πανίδας.
Πληθυσμός και κατανομή	<p>Διατήρηση του αριθμού ατόμων που χρησιμοποιούν την περιοχή για τροφοληψία</p> <p>Διατήρηση ή και ενίσχυση του εύρους διασποράς του είδους (άτομα ενήλικα και νεαρά)</p>	Διατήρηση ή και βελτίωση των χώρων τροφοληψίας (αγροτεμάχια)	Το είδος χρησιμοποιεί την περιοχή για τροφοληψία

4. Πιέσεις ή και απειλές στους οικοτόπους και τα είδη της ΕΖΔ (σε σχέση με τους στόχους διατήρησής τους)

Στην Ειδική Ζώνη Διατήρησης «Επισκοπή Μωρού Νερού-CY4000005», γίνεται εισήγηση όπως αποφευχθούν ή και περιοριστούν ή και ρυθμιστούν οι πιο κάτω πράξεις, δραστηριότητες ή λειτουργίες, οι οποίες υποβαθμίζουν τους φυσικούς οικοτόπους και τους οικοτόπους των ειδών, σε σχέση με τους στόχους διατήρησής τους:

Σημ. Κάποιες από τις πιο κάτω δράσεις ήδη απαγορεύονται σύμφωνα με τους περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμους του 2003 έως 2015 και η απαγόρευση τους θα πρέπει να διατηρηθεί και στο Διάταγμα που θα εκδώσει ο Υπουργός Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος.

1. Αλλαγή χρήσης γης.

Η αλλαγή χρήσης γης περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την εκχέρσωση φυσικής βλάστησης, τη μορφολογική αλλοίωση των αγροτεμαχίων, την εγκατάσταση καλλιεργειών όπου δυνατό να απαιτείται εντατική χρήση λιπασμάτων-φυτοφαρμάκων, την εγκατάλειψη καλλιεργειών με οπωροφόρα δέντρα ή και την εκρίζωση ή την αποκοπή οπωροφόρων δέντρων, τη σφράγιση του εδάφους (συμπύεση εδάφους, ασφαλτόστρωση ή τσιμεντόστρωση προσβάσεων) και τη σφράγιση επιφανειών (ως σφραγισμένη επιφάνεια θεωρείται, πέραν των οικοδομών, και οποιαδήποτε άλλη επιφάνεια έχει καλυφθεί από σκληρό/μη διαπερατό υλικό (π.χ. σκυρόδεμα, ασφαλτος, πέτρα)).

2. Χρήση φυτοφαρμάκων και ζιζανιοκτόνων, καθώς και σκευασμάτων για τα κουνούπια (εξαιρουμένων των βιολογικών σκευασμάτων) σε κοντινή απόσταση (όπως καθορίζεται από τον περί Φυτοπροστατευτικών Προϊόντων Νόμο του 2011 και της Οδηγία Πλαίσιο για τα Ύδατα 2000/60/ΕΚ) ή και μέσα στον ποταμό.

3. Η σύλληψη ή θανάτωση ή και παρενόχληση άγριων ειδών πανίδας κοινοτικού ενδιαφέροντος, τα οποία περιλαμβάνονται στο Παράρτημα ΙΙΙ του Νόμου

4. Η αποκομιδή, συλλογή, κοπή, εκρίζωση ή καταστροφή ειδών χλωρίδας κοινοτικού ενδιαφέροντος τα οποία περιλαμβάνονται στο Παράρτημα ΙΙΙ του Νόμου ή και που συνθέτουν τους οικοτόπους που απαντώνται στην ΕΖΔ.

5. Χωροθέτηση έργων τα οποία δύναται να υποβαθμίσουν ή να προκαλέσουν απώλεια των ενδιαιτημάτων των ειδών για τροφοληψία, αναπαραγωγή, διαχείμαση των ειδών.

6. Η εισαγωγή ξένων ειδών (φυτά και ζώα), ή /και η απελευθέρωση μη ιθαγενών ειδών άγριας πανίδας και χλωρίδας εντός της ΕΖΔ.

7. Η διάνοιξη ή κατασκευή ή δημιουργία δρόμων ή και μονοπατιών, κυρίως παρά ή πάνω από την κοίτη του ποταμού. Εξαιρούνται τα μονοπάτια για σκοπούς ερμηνείας

περιβάλλοντος, ανάδειξης και εκπαίδευσης, στα πλαίσια διαχείρισης της ΕΖΔ, καθώς και τα έργα πυροπροστασίας για τον οικότοπο 9540.

8. Καθαρισμός άγριας βλάστησης, κυρίως από τον ομώνυμο ποταμό καθώς και από τα όρια των αγροτεμαχίων. Εξαιρείται ο καθαρισμός χωροκατακτητικών ξένων ειδών (π.χ. ακακίες, καλάμια, αείλανθος), που πραγματοποιείται στα πλαίσια διαχείρισης της ΕΖΔ.
9. Εκτροπή ή και άντληση ή και απόληψη νερού από τον ποταμό και υδρομορφολογική αλλοίωση.
10. Η απόληψη οποιουδήποτε υλικού ή και λατόμευση εντός της ΕΖΔ και ιδιαίτερα από την κοίτη του ποταμού.
11. Εργασίες στο ποτάμιο οικοσύστημα (επεμβάσεις ή και κατασκευές επί της κοίτης του ποταμού ή εντός του ποταμού) οι οποίες δύναται να αλλοιώσουν/υποβαθμίσουν την υδρομορφολογία του, να κατακερματίσουν τους οικότοπους και τα ενδιαιτήματα των ειδών και να προκαλέσουν οχληρία στα είδη άγριας ζωής, καθώς και να προκαλέσουν απώλεια οικοτόπων.
12. Η απόρριψη στερεών ή και υγρών αποβλήτων ή και η εναπόθεση σκουπιδιών και η καθ' οιονδήποτε τρόπο ρύπανση της ΕΖΔ, ιδιαίτερα εντός της κοίτης του ποταμού.
13. Η καταστροφή ή και βλάβη ή και διατάραξη ή και υποβάθμιση των οικοτόπων που καταγράφονται στο Τυποποιημένο Έντυπο Δεδομένων της ΕΖΔ, όπως αυτό εκάστοτε τροποποιείται.
14. Το άναμμα φωτιάς και πρόκληση πυρκαγιάς με οποιονδήποτε τρόπο. Εξαιρούνται οι επιτρεπόμενες περίοδοι (κυρίως για γεωργικούς σκοπούς).
15. Η δάσωση γεωργικών γαιών, συμπεριλαμβανομένων γαιών όπου έχει εγκαταλειφθεί η γεωργία, που δύναται να επηρεάσει φυσικούς οικότοπους ή και ενδιαιτήματα των ειδών. Εξαιρούνται φυτεύσεις που πραγματοποιούνται και αποσκοπούν στη διατήρηση/ενίσχυση/αποκατάσταση οικοτόπων ή και τη δημιουργία ενδιαιτημάτων ειδών.

5. Πράξεις ή και Δραστηριότητες, που δυνατόν να επιτρέπονται με βάση οποιαδήποτε άλλη νομοθεσία, και οι οποίες δύναται να επηρεάσουν την ΕΖΔ και για τις οποίες θα πρέπει να λαμβάνεται η σύμφωνη γνώμη της Περιβαλλοντικής Αρχής

5.1. Οι πιο κάτω δραστηριότητες δύναται να πραγματοποιηθούν μόνο εάν ληφθεί η συγκατάθεση της Περιβαλλοντικής Αρχής, μετά από γραπτή αίτηση προς τις αρμόδιες αρχές για την εκτέλεση της δραστηριότητας:

(α) Η δημιουργία αναβαθμίδων, η εκχέρσωση, αναδιάρθρωση και ισοπέδωση γεωργικών γαιών και εγκαταλελειμμένων γεωργικών γαιών, καθώς και μόνιμων ευαίσθητων βοσκότοπων (φυσικοί τύποι οικοτόπων όπως έχουν καθοριστεί ως μόνιμοι ευαίσθητοι βοσκότοποι)

(β) Η αλλαγή χρήσης γης στις πιο κάτω περιπτώσεις:

- i. Από γεωργική σε άλλη χρήση (εξαιρούνται τα σχέδια ή και έργα τα οποία υπόκεινται στη διαδικασία του άρθρου 16 των περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμων του 2003 έως 2015).
- ii. την εγκατάσταση καλλιεργειών όπου δυνατό να απαιτείται εντατική χρήση λιπασμάτων-φυτοφαρμάκων.
- iii. η δάσωση σε γαίες που δεν χαρακτηρίζονται από οικοτόπους χαρακτηρισμού και με είδη που συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων διατήρησης των ειδών και οικοτόπων.

(γ) Η έρευνα που διεξάγεται για ιδιωτικούς σκοπούς

(δ) Η χρήση γενετικού υλικού για ιδιωτικούς σκοπούς

(ε) Δραστηριότητες για εκτέλεση νέων ή και βελτίωση υφιστάμενων έργων ελαφριάς υποδομής, όπως περιφράξεις, ενημερωτικές πινακίδες, επιστημονικός εξοπλισμός, ξύλινα παγκάκια, ξύλινα στέγαστρα, παρατηρητήρια, σήμανση περιοχών και μονοπατιών. Εξαιρούνται τα έργα που γίνονται από τις αρμόδιες αρχές διαχείρισης της ΕΖΔ.

(στ) Οργανωμένες δραστηριότητες αναψυχής για το κοινό, οι οποίες πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια της μέρας (από ανατολή μέχρι δύση του ήλιου), χωρίς χρήση εξοπλισμού (εξαιρείται η χρήση φωτογραφικών μηχανών, βοηθημάτων βάδισης, κιαλιών, τηλεσκοπίων), χωρίς τη χρήση μηχανοκίνητων τροχοφόρων, χωρίς τη χρήση drone, χωρίς τη χρήση ηχητικών συσκευών, προβολέων, τηλεβόων.

5.2. Για τα πιο κάτω τα οποία εκτελούνται από τις αρμόδιες αρχές ή και φορείς διαχείρισης, υπάρχει απαίτηση ενημέρωσης της Περιβαλλοντικής Αρχής:

(α) Εφαρμογή των Σχεδίων Δράσης όπως αυτά θα εκπονηθούν στο πλαίσιο του έργου LIFE IP Physis (Managing the Natura 2000 network in Cyprus and shaping a sustainable future)

(β) Δραστηριότητες για την διαχείριση των οικοτόπων και ειδών και των ενδιαιτημάτων τους. Υλοποίηση διαχειριστικών δράσεων και εκτέλεση μικρής κλίμακας έργων και εργασιών που αποσκοπούν στη βελτίωση, διατήρηση ή και αποκατάσταση των οικοτόπων και ειδών και των ενδιαιτημάτων τους, για βελτίωση της κατάστασης διατήρησής τους,

(γ) Δραστηριότητες για την ερμηνεία του περιβάλλοντος (περιλαμβάνει εκτέλεση νέων ή και βελτίωση υφιστάμενων έργων ελαφριάς υποδομής, όπως περιφράξεις, ενημερωτικές πινακίδες, επιστημονικό εξοπλισμό, ξύλινα παγκάκια, ξύλινα στέγαστρα, παρατηρητήρια, σήμανση περιοχών και μονοπατιών),

(δ) Δραστηριότητα ή και αποκατάσταση οικοτόπων και ειδών και των ενδιαιτημάτων τους από τα χωροκατακτητικά ξένα είδη,

(ε) Εφαρμογή των μέτρων για το Δίκτυο Natura 2000 όπως καθορίζονται και τροποποιούνται στο εκάστοτε Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2020-2027.

5.3. Οποιοδήποτε άλλο σχέδιο ή και έργο ή και δραστηριότητα δεν περιλαμβάνεται στις παραγράφους 5.1 και 5.2, ή εξαιρείται σε αυτές, υπόκειται στις διατάξεις του άρθρου 16 των περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμων του 2003 έως 2015.

Η παρούσα Γνωμοδότηση ετοιμάστηκε μετά από απόφαση της Επιστημονικής Επιτροπής που λήφθηκε κατά τις συνεδρίες στις 18.5.2022 (117^η) και 27.5.2022 (118^η).

*Η παρούσα Γνωμοδότηση υποβάλλεται στον Υπουργό Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος για την έκδοση Διατάγματος Διαχείρισης και Προστασίας της Φύσης για τη Ειδικής Ζώνης Διατήρησης «Επισκοπή Μωρού Νερού-CY4000005», βάσει του Άρθρου 15 των περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμων του 2003 έως 2015.**

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΜΑΙΟΣ 2022

Αρ.Φακ. 02.15.001.003

*** Σημείωση:**

Σύμφωνα με το άρθρο 15, εδάφιο 3(α), η Επιστημονική Επιτροπή πριν υποβάλει την παρούσα Γνωμοδότηση στον Υπουργό, δημοσιεύει στον ημερήσιο τύπο γνωστοποίηση, με την οποία καλείται ο κάθε ενδιαφερόμενος να υποβάλει στον Διευθυντή του Τμήματος Περιβάλλοντος, εντός 30 ημερών, τυχόν απόψεις, παρατηρήσεις ή ενστάσεις επί της Γνωμοδότησης.

Η Επιστημονική Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 15, εδάφιο 3(β) θα εξετάσει τις υποβληθείσες ενστάσεις και δύναται να τροποποιήσει ανάλογα την Γνωμοδότηση της.

Η τελική Γνωμοδότηση, με τυχόν τροποποιήσεις και συνοδευόμενη από έκθεση σχετικά με τις απόψεις, παρατηρήσεις ή ενστάσεις που υποβλήθηκαν και τον τρόπο χειρισμού τους [άρθρο 15, εδάφιο 3(γ)], θα υποβληθεί στον Υπουργό Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος για την έκδοση Διατάγματος Διαχείρισης και Προστασίας της Φύσης για τη Ειδικής Ζώνης Διατήρησης «Επισκοπή Μωρού Νερού-CY4000005», βάσει του Άρθρου 15(1) των περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμων του 2003 έως 2015.

**ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΜΑΙΟΣ 2022**